

บทบาทของครูยุค ICT ควรปรับตัวอย่างไร

ศิริชัย นามบุรี

อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์

ในยุคปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือนิยมใช้คำย่อว่า ICT : Information and Communication Technology ซึ่งหมายรวมถึงเทคโนโลยีหลักสำคัญ 2 ด้าน ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer Technology) และ เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) ICT มีบทบาทและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนในสังคม ที่เรียกกันว่า สังคมสารสนเทศ (Information Society) เกือบจะทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการบันเทิง ด้านกฎหมาย และด้านการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของทุกคน ด้วยบทบาทและความสำคัญของ ICT รัฐบาลจึงได้ยกระดับและเน้นให้เห็นความสำคัญ โดยจัดตั้งหน่วยงานระดับกระทรวงขึ้นคือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Ministry of Information Technology and Communication) ในปี พ. ศ. 2545 เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจสำคัญในการวางแผน การส่งเสริมพัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชาติ โดยเฉพาะ

ผลกระทบ ICT ต่อการจัดการศึกษา

ผลกระทบที่สำคัญของ ICT ด้านหนึ่งที่ทุกฝ่ายกำลังติดตามและจับตามอง คือ ผลกระทบต่อด้านการศึกษาของชาติ ซึ่งก่อนหน้านั้น ก็ได้มีแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาของชาติเพื่อยกระดับการศึกษาของชาติให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยออกเป็น พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 นับว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของชาติ สาระสำคัญของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในยุค ICT ได้แก่

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

มาตรา ๒๕ ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

จากสาระสำคัญของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ยกมา จะเห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูต้องมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งรูปแบบปกติและรูปแบบที่สนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยและความพร้อม กอปรกับทางด้านกระทรวงศึกษาธิการเอง ก็ได้กำหนดแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ

การสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ. ศ. 2547 - 2549) ซึ่งจัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนราชการและภาคเอกชนภายนอกที่เกี่ยวข้องและผู้แทนระดับ CIO (Chief Information Officer) ของแต่ละกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ประการ เพื่อเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จในการใช้ ICT เพื่อการศึกษา ได้แก่ 1) การใช้ ICT เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ 2) การใช้ ICT เพื่อการบริหารและบริการทางการศึกษา 3) การผลิตและการพัฒนาบุคลากร และ 4) การกระจายโครงสร้างพื้นฐาน ICT เพื่อการศึกษา

จะเห็นว่ารูปแบบการจัดการศึกษาในยุค ICT เป็นการจัดการศึกษาเน้นการใช้ ICT เป็นเครื่องมือการจัดการเรียนการสอน ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพครูผู้สอนทุกคน ทุกระดับ ไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาอาชีวศึกษา และระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาก็ตาม เทคโนโลยีที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับในการประกอบวิชาชีพครู ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร และถ้าจะมองเฉพาะเจาะจงให้ใกล้ตัวครูมากยิ่งขึ้น ได้แก่ เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทางไกล ซึ่งมีเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และครูควรให้ความสนใจ ได้แก่ Web Technology, Web Based Instruction : WBI, E-Learning, E-Library, Virtual Classroom , CAI on Web เป็นต้น

ครูยุค ICT ควรปรับตัวอย่างไร

ในยุค ICT คงต้องยอมรับว่า คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุดในการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี เพื่อนำเอาความสามารถของคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและปฏิบัติหน้าที่ครูในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนในยุค ICT ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูทุกคน ควรปรับและพัฒนาตนเองให้เป็นครูยุค ICT ตามลำดับดังนี้

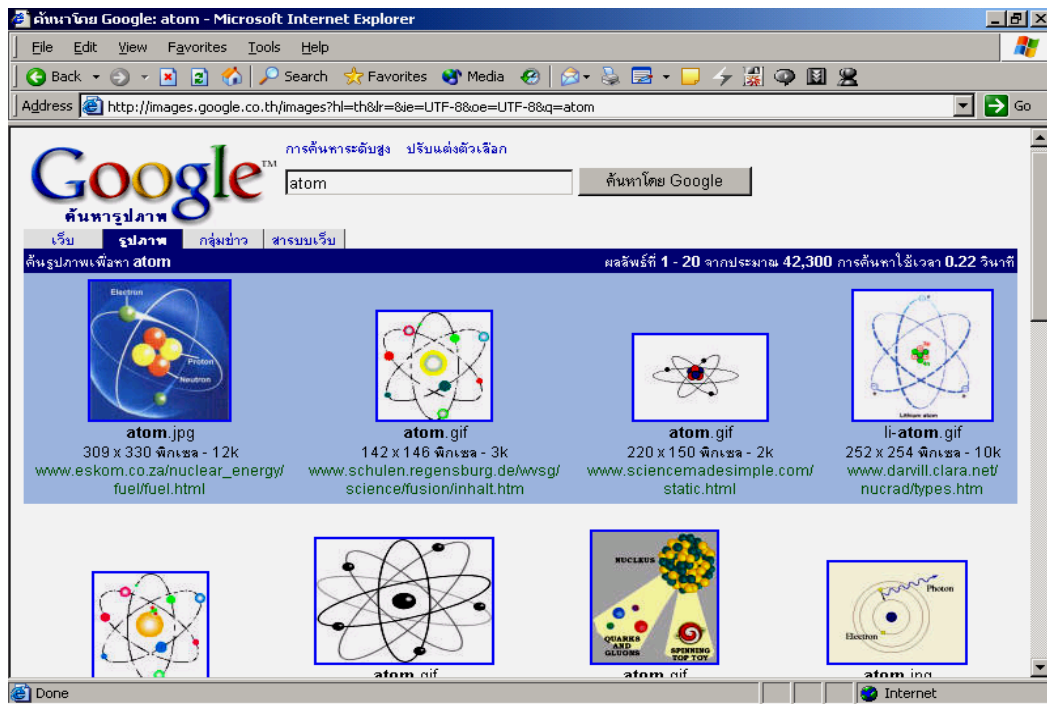
1. สิ่งที่ครูยุค ICT จะต้องทำเป็นอันดับแรกได้แก่ ต้องทำใจให้ยอมรับการใช้เทคโนโลยี ที่เรียกว่า **Fall in Love Technology** ไม่เป็นผู้ที่ปฏิเสธเทคโนโลยี หรือเป็นโรค กลัวเทคโนโลยี (Cyber Phobia) ถ้าครูทำใจให้ยอมรับเทคโนโลยีไม่ได้ ก็จะเป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูในยุค ICT อย่างยิ่ง และถ้าทำให้มีใจรักคอมพิวเตอร์ได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวครูและลูกศิษย์เป็นอย่างยิ่ง

2. ทำความรู้จักกับคอมพิวเตอร์ โดยเริ่มจากการอ่านหนังสือ เข้ารับการอบรมและฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ซึ่งทักษะเบื้องต้นที่ครูควรมี ได้แก่ ทักษะการใช้ซอฟต์แวร์ระบบปฏิบัติการ เช่น Microsoft Windows, Linux for Desktop ทักษะการใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปต่าง ๆ ที่จำเป็น ได้แก่ เช่น ซอฟต์แวร์ Microsoft Word สำหรับพิมพ์และจัดการเอกสาร ซอฟต์แวร์ Microsoft PowerPoint สำหรับสร้างสไลด์หรืองานนำเสนอข้อมูลประกอบการสอน ซอฟต์แวร์ Microsoft Internet Explorer สำหรับเปิดและสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ซอฟต์แวร์สำหรับรับส่ง e-mail เป็นต้น ปัจจุบันเข้าใจว่า ครูอาจารย์บางส่วน ได้เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติกันเป็นหลักสูตรระยะสั้นกันไปบ้างแล้ว สำหรับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อม เพียงแต่ขาดการนำไปใช้งานจริงอย่างต่อเนื่อง

3. ต้องมีคอมพิวเตอร์ไว้ใกล้ ๆ ตัวเสมอ และถ้าเป็นไปได้ ควรเป็นคอมพิวเตอร์ประเภทสามารถพกพาติดตัวไปสถานที่ต่าง ๆ ได้ เช่น Notebook Computer จะได้มีสร้างความเคยชินในการใช้งานและเกิดความรู้สึกว่าขาดคอมพิวเตอร์ไม่ได้ เหมือนกับการใช้โทรศัพท์มือถือในปัจจุบัน

4. ใช้คอมพิวเตอร์ทำงานในหน้าที่ประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ครูจะต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานสอน ได้แก่ การพิมพ์แผนการสอน เอกสารประกอบการสอน ตำรา การจัดเตรียมสื่อประกอบการสอน เป็นต้น เลิกความคิดที่ว่าไม่ใช่หน้าที่ที่จะต้องจัดเตรียมเอง เพราะภายหลังจะทำอะไรเองไม่ได้เลยเกี่ยวกับ ICT เมื่อไม่มีผู้ช่วย

5. ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนให้เป็นนิสัย โดยเน้นไปที่การใช้เพื่อการสืบค้นข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นสื่อประกอบการสอน ฝึกทักษะการใช้ Web Site ประเภทเครื่องมือสำหรับการค้นหาข้อมูล ที่เรียกว่า **Search Engine** อาทิเช่นเว็บไซต์ที่ www.google.co.th, www.thaiseek.com , www.siamguru.com, www.yahoo.com, www.altavista.com, www.lycos.com, www.excite.com เป็นต้น รวมถึงการใช้เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารผ่านเว็บไซต์ ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การติดต่อสื่อสารผ่านทางแป้นพิมพ์คอมพิวเตอร์ (Chat) เป็นต้น

รูปที่ 1 แสดงการค้นหาภาพอะตอมเพื่อนำประกอบการเรียนการสอนด้วย Google Search Engine

5. นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากขั้นต้นมาประยุกต์ใช้เพื่องานการเรียนการสอนของตนเอง เมื่อมีทักษะที่ชำนาญพอสมควร ครูเองก็สามารถสร้างและพัฒนางานเฉพาะด้าน เพื่อใช้ในการเรียนการสอนของตนเองในระดับสูงมากขึ้น อาทิเช่น การสร้างสื่อการเรียนการสอนแบบมัลติมีเดีย (Multimedia) การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน(Computer Assisted Instruction : CAI) การสร้างเว็บไซต์ (Web Site) เพื่อใช้สำหรับเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนของตนเอง ในลักษณะ Web Based Instruction : WBI เป็นต้น

6. สุดท้าย ผู้ที่มีทักษะและผู้เชี่ยวชาญใช้คอมพิวเตอร์มากเป็นพิเศษ อาจเข้ารับการศึกษาอบรม ในหลักสูตรระดับสูงทางด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็น ผู้ใช้ระดับเชี่ยวชาญ (PC Specialist)

เช่น หลักสูตรการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ หลักสูตรการจัดการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เบื้องต้น หลักสูตรการสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียบนเว็บ เป็นต้น ซึ่งผู้ใช้ในกลุ่มนี้ ก็สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญประจำโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือในแง่เทคนิคด้าน ICT ให้แก่ผู้ใช้มือใหม่หรือผู้ใช้ทั่วไปได้ โดยไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาทางด้านคอมพิวเตอร์หรือ ICT มาโดยตรง

บทสรุป

ครูยุค ICT หรือยุคปฏิรูปการศึกษามีใช้หมายถึงครูรุ่นใหม่ที่สามารถจัดการศึกษาและเริ่มเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในยุค ICT เท่านั้น และไม่เฉพาะเจาะจงจะต้องเป็นครูสอนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น หากแต่เป็นบทบาทที่ครูทุกคน ทุกสาขาวิชา และทุกระดับการศึกษา ที่จะต้องรู้จักและปรับตัวใช้ ICT ในวิชาชีพครูของตนเอง เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในยุค ICT ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล หากครูคนใดไม่สามารถปรับตัวได้ในระยะเวลาอันใกล้นี้ ถึงแม้จะมีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเพียงใด ก็อาจจะไม่สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วยวิธีการเดิม เนื่องจากผู้เรียนรุ่นใหม่ยุค ICT จะมีความคุ้นเคยและถนัดกับการใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ ดังจะเห็นได้ว่าในหลักสูตรการเรียนขั้นพื้นฐาน มีการบรรจุเนื้อหาพื้นฐานด้าน ICT ไว้ในสาระการเรียนรู้ใน กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หากครูยังใช้วิธีการและเทคนิคการสอนแบบเดิม ๆ อาจจะไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูในอนาคตก็เป็นได้

เอกสารอ้างอิง

กฎหมายไทยคอตคอม. (2546). พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545. [On-line],

Available HTTP : <http://www.kodmhai.com/m4/m4-10/N39/m24-25.html>

กรมวิชาการ,กรม. (2544). สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

และเทคโนโลยี หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กระทรวงศึกษาธิการ.

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กระทรวง. (2546). นโยบายและแผน. [On-line], Available HTTP :

<http://www.mict.go.th>

ลานนา ดวงสิงห์. (2543). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ (Information Technology for

Learning). กรุงเทพฯ : เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545. [On-line],

Available HTTP : <http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>

อริปัตย์ คลีสุนทร.(2546). แผนหลักใช้ ICT เพื่อพัฒนาการศึกษา : ความฝันที่ไปถึงได้.

กระทรวงศึกษาธิการ. [On-line], Available HTTP : <http://www.moe.go.th/main2/>

[article/article_atipat/plan_ict.htm](http://www.moe.go.th/main2/article/article_atipat/plan_ict.htm)

Uninet (2546). รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology). [On-line], Available HTTP :

http://www.uni.net.th/~08_2543/chap14.html